

MEDIAKRIITTISYYS

Materiaalit on tuotettu OPH:n rahoittamassa opetuksen kehittämisen hankkeessa Asikkalan ja Helsingin yliopiston yhteistyössä.

Noora Kivikko, Nea Haukka & Moona Vilen 2023.

TAVOITTEET:

- Käydään läpi geomedian eri muotoja
- Käydään läpi hyvän kartan ja kaavion piirteitä
 - Väärintulkinnan mahdollisuus
- Opetellaan kriittistä medialukutaitoa pelin avulla
- Rakennetaan uutinen

Tavoitteena on...

- Kehittää geomediataitoja
- Osata käyttää mittakaavaa sekä laskea kartalta etäisyyksiä
- Kehittää maantieteellistä ajattelutaitoa

KARTTA

YKSINKERTAISTETTU KUVA YLHAÄLTÄ

- SIJAINTI..(MISSÄ?)
- SISÄLTÖ (MITÄ?)

HYVÄN KARTAN ELEMENTIT

Otsikko

Informatiivinen ja tiivis otsikko kertoo nopeasti lukijalle, mitä kartalla esitetään ja missä paikassa.

Tietosisältö ja symboliikka

Tietopisteiden ja muiden tietokartan sisältöä koodaavien elementtien tulee nousta selkeästi esille pohjakartasta. Myös puuttuva tieto on esitettävä selkeästi.

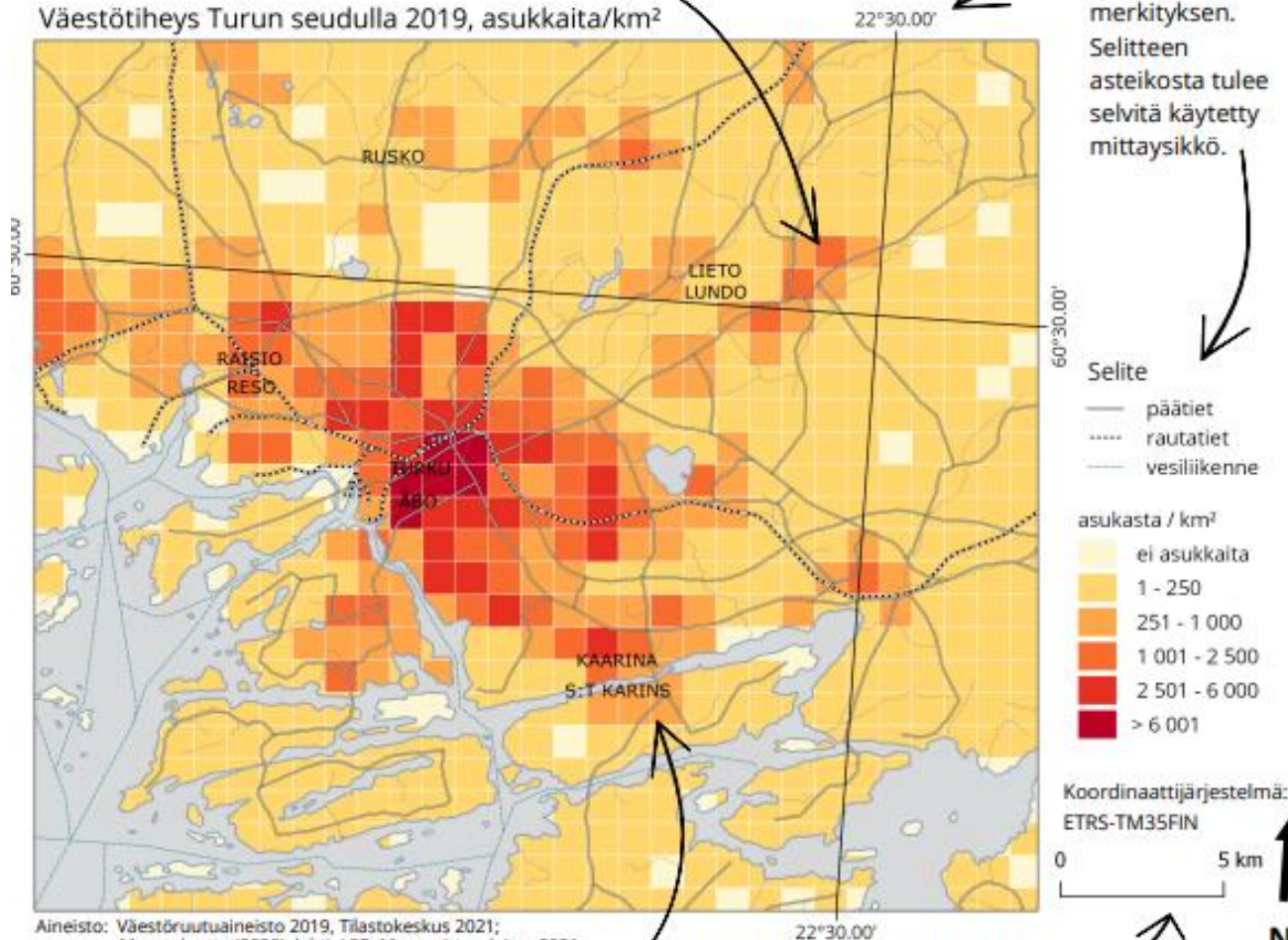
Asteverkko / koordinaatit

Auttavat hahmottamaan esitetyn alueen maantieteellistä sijaintia, korvaajana voi olla **indeksikartta**.

Selite / legenda

"Avain" karttaan. Selittää kartassa näkyvien symbolien ja värien merkityksen. Selitteen asteikosta tulee selvitä käytetty mittaysikkö.

Väestötiheys Turun seudulla 2019, asukkaita/km²

Aineisto: Väestöruutuaineisto 2019, Tilastokeskus 2021; Maastokartta (2020), lehti: L3R, Maanmittauslaitos 2021; Hallintorajat 2021, Maanmittauslaitos 2021.
Laatija: Hilikka Pajukangas, Helsingin Yliopisto

Tekijä- ja lähdetiedot

Tärkeää, jotta tiedot pysyvät mukana myös, kun karttaa käytetään alkuperäisen kontekstin ulkopuolella.

Paikannimistö

Auttaa lukijaa alueen ja sen kohteiden tunnistamisessa.

Mittakaava / mittakaavajana

Auttaa hahmottamaan alueen todellisen koon. Digitaalisissa kartoissa käy vain mittakaavajana.

Pohjois(/etelä)nuoli

Pohjoisnuoli ei aina välttämätön, mutta tärkeä pientä aluetta esitettäessä asteiverkon puuttuessa.

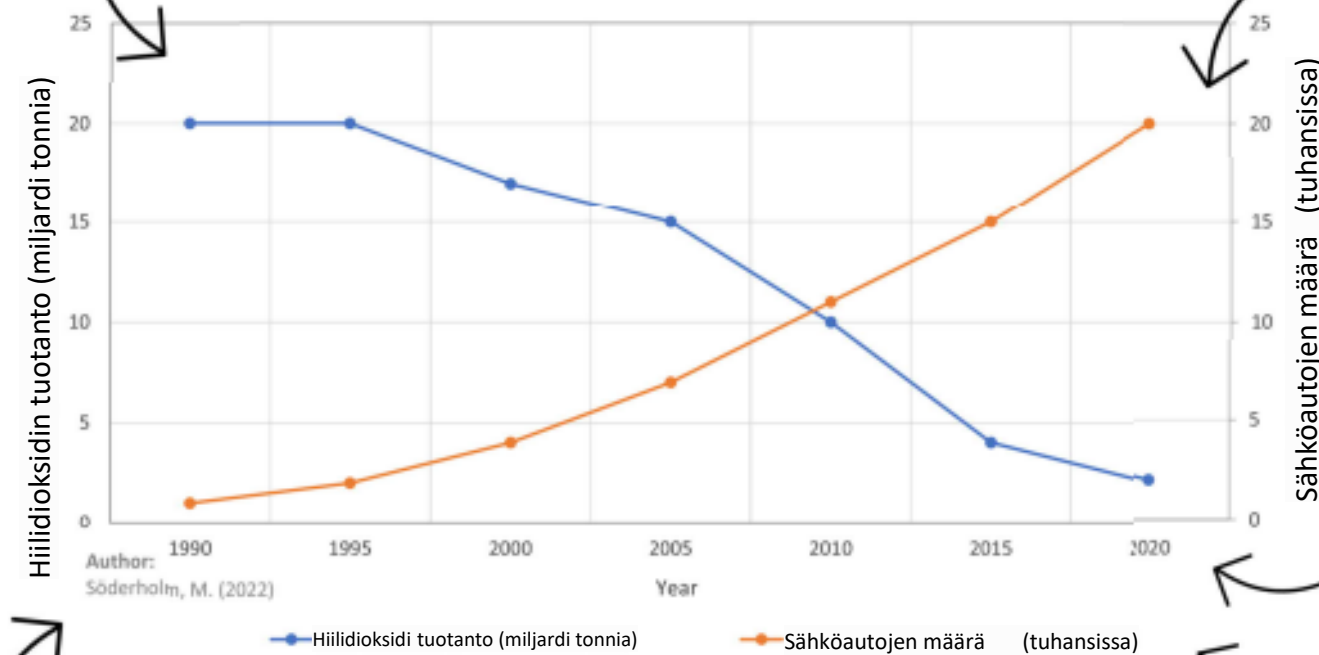
HYVÄN DIAGRAMMIN ELEMENTIT

Aineisto
Kirkkaan väriset, taustasta ja opasviivoista erottuvat pylväät/viivat/jne. Joskus mukana on myös datapisteitä tulkinnan tukena.

Otsikko
Kuvaava otsikko, joka kertoo diagrammin tarjoamasta tiedosta

Opasviivat
Opasviivat auttavat lukijaa tulkitsemaan diagrammia

Hiilidioksidipäästöjen ja sähköautojen määrä: 1999-2020

Y-akselin otsikko ja arvot
Otsikko, joka kuvaa, mitä y-akseli esittää sekä y-akselin arvot

X-akselin otsikko ja arvot
Otsikko, joka kuvaa, mitä x-akseli esittää sekä x-akselin arvot

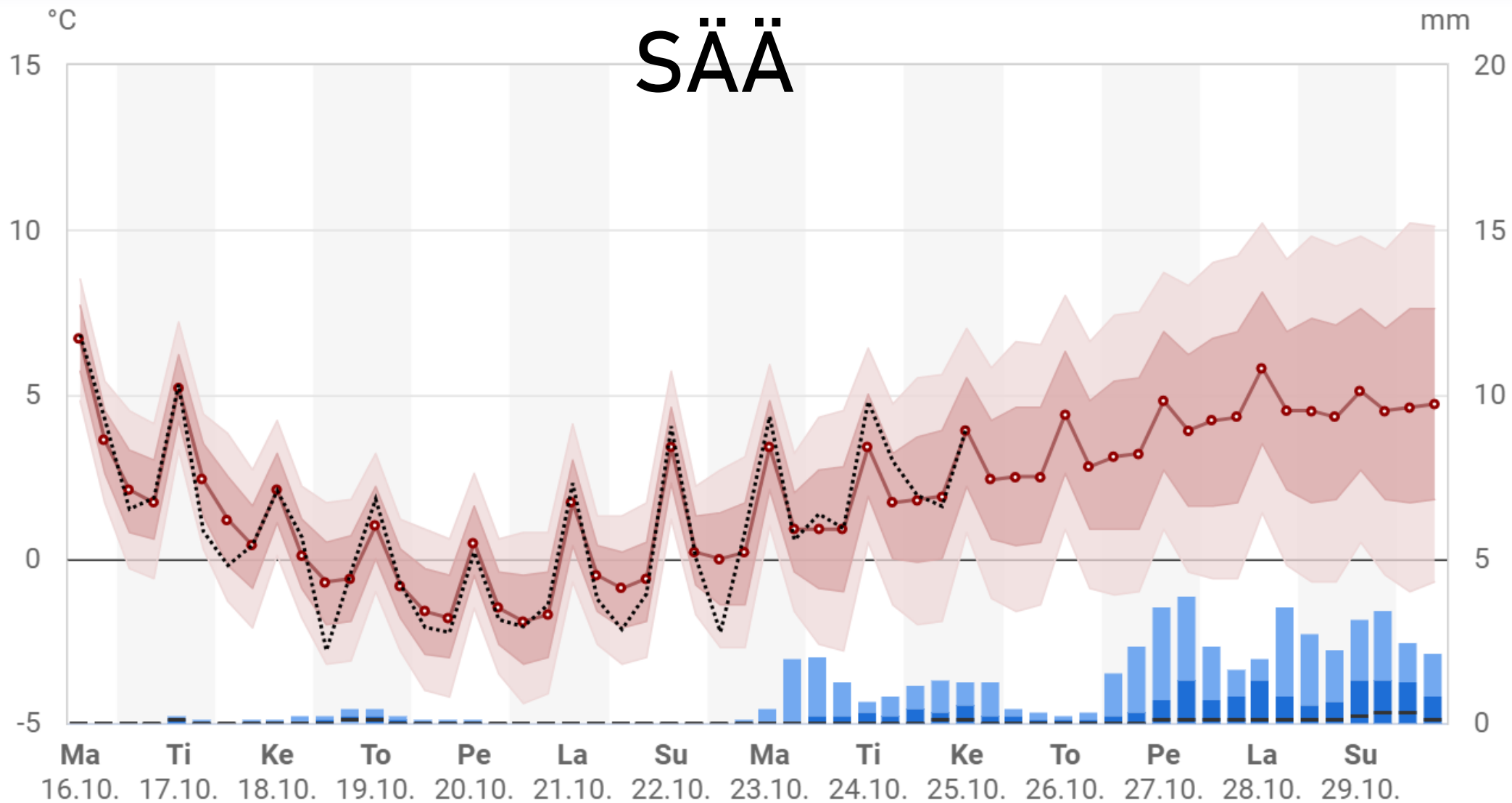
Diagrammi 1. Kuvaaja kertoo vuosittaisesta hiilidioksidipäästöjen määrästä miljardeissa tonneissa ja sähköautojen määrästä tuhansissa kappaleissa vuosien 1999-2020 välillä. Diagrammi kertoo miten hiilidioksidipäästöt ovat vähentyneet, kun sähköautojen määrä on kasvanut ja näiden kahden ilmiön välisestä riippuvuudesta.

Laatijat & Lähdetiedot
Tekijöiden tiedot sekä tiedot lähteistä. HUOM! Tämä kaavio perustuu kuvitteelliseen aineistoon

Kuvateksti
Kuvateksti, joka antaa lisätietoa diagrammista ja esittelee lyhyesti sen, mitä diagrammi näyttää

Selite/legenda
Merkkien selitys, joka selventää, mitä muuttujaa mikäkin merkki selittää

SÄÄ

● Sademäärän todennäköisyssennuste

● 50% ennusteväli

● 80% ennusteväli

● Lämpötilan todennäköisyssennuste

KÄSITTEITÄ:

- Misinformaatio = tahattomasti levitettyä väärää tietoa
- Disinformaatio = tahallisesti levitettyä väärää tietoa
- Valeuutinen = harhautustarkoituksessa tehty teksti, joka matkii ulkoisesti journalismia, mutta ei ole sitä
- Informaatiovaikuttaminen = viestintää, jolla pyritään järjestelmällisesti vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen, ihmisten käyttäytymiseen ja päätöksentekoon sekä sitä kautta yhteiskunnan toimintakykyyn

GEOMEDIAPAKOPELI

[HTTPS://URLY.FI/3CQ9](https://urly.fi/3CQ9)

UUTISTEHTÄVÄ

- Tavoitteena...
 - Kehitetään tiedon analysointia, hakua ja jakamista
 - Kehitetään medialukutaitoa
 - Tunnistetaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä
 - Tunnistetaan alueellisia ominaisuuksia eri tekijöiden perusteella
 - Kehitetään yhteistyö- ja ryhmätyötaitoja

UUTISTEHTÄVÄN OHJEET

- Kuvapankista valitaan 2 kuvaa
- Valitaan kuviin sopiva karttapohja
- Keksitään kuviin sopiva uutisaihe *maantieteellisestä ilmiöstä*
 - Realistinen mutta kuvitteellinen → asia, joka voisi tapahtua, mutta ei ole vielä tapahtunut
- Uutisen osat eli elementit:
 - Otsikko, uutisteksti, kuvat, kuvatekstit ja kartta

